

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

8 Vtrùm forma precandi, quæ Horæ canonicæ vocatur, sit vtilis & retinenda in Ecclesia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

præcepti hoc modo pro omnibus orare. Nec obstant imprecationes quæ habentur in Scripturis, vt Psal. 68. *Deleantur de libro uiuentium, & cum iustis non scribantur.* & 108. multa similes habentur, & alibi frequenter. hæ enim vel prophetice intelligendæ sunt, vt sint prædictiones, non imprecationes: vel in illis significatur conformatio voluntatis cum decreto iustitiæ diuinæ circa damnationem impiorum. vide D. Thom. art. 8.

Secundò, Quia nullus est in toto genere humano, pro quo laudabile non sit speciatim orare. etsi enim in genere constet plurimos non saluandos, tamen id de nemine constat in particulari: unde de nemine quamdiu uiuit desperandum. quo fit vt etiam pro inimicis orandum sit, precando illis non quidem temporalia, vt honores, opes, uitam; (quæ sæpè rogare possumus ipsis adimi, si per ea noceant, vt multis Scripturæ exemplis constat;) sed quæ ad salutem pertineant æternam. Nemo tamen ex præcepto tenetur orare in particulari pro inimico, nisi in extrema vel graui necessitate eius spiritali, quando præter orationem non se offert aliud remedium. tunc enim si aliqua probabilis spes sit per orationem subueniendi, tenemur. secus si moraliter spes sit nulla, tenemur tamen ab orationibus communibus eos non excludere.

39 Tertiò, Quia orandus Deus pro omnibus in genere, vt omnes illuminet & ad salutem perducat, quantum ratio diuinæ prouidentia patitur. sicut enim Deus secundùm certum prouidentia modum, quantum in se, uult omnes homines saluos fieri, nemine excepto, idque etiam secundùm illam prouidentia mensuram procurat; & Christus est mediator omnium, qui seipsum dedit redemptionem pro omnibus, exclusio nemine: ita nos etiam omnium salutem optare, & pro omnibus orare debemus; uidelicet vt neminem excludamus, & omnibus quantum statuta diuinæ prouidentia fert mensura, salutis auxilia conferri rogemus. Et si enim fieri nequeat vt secundùm illam prouidentia rationem omnes simul salui fiant, hominum prauitate supposita; tamen multò plures, quàm re ipsa saluentur, facillè salutem consequi possunt. Itaque vt quamplurimi ex omnibus saluentur, rogandum est, & hoc sensu orandum pro omnibus. Non tamen est præcepti vt sic pro omnibus ores; præterquam in liturgia, de qua Apostolus loco notato loquitur, testibus Chrylосто- mo, Theophyl. Oecumen.

40 Dixi orandum pro omnibus, qui nondum sunt in termino, tam uiuus quam defunctis; quia hi omnes interdum auxilio egent, & spes est nostris orationibus iuuandos vt ad terminum perueniant: ceteri vel non egent, vt beati, pro quibus si quis oraret, indicaret eos beatos non esse: unde illis iniuriam faceret, iuxta illud uulgatum, *Iniuriam facit martyri, qui orat pro martyre;* quod intellige de eo, qui iudicio Ecclesiæ martyr habetur. Vel spes non est fore iuuandos, vt damnati. Idem dicendum si de aliquo constaret ipsum reprobum esse; non enim possemus pro illius salute vel perseuerantia rogare; vt innotat D. Augustinus lib. de corrept. & gratia cap. 15. quia spes non est illum adiutum iri.

Cetera quæ hic dici possent, vide apud D. Thomam artic. 7. & 8.

DVBITATIO VIII.

Utrum forma precandi, quæ Hora canonicæ uocatur, sit utilis & retinenda in Ecclesia.

Horas canonicas uocamus eas preces & laudes diuinas, quæ ex præscripto Canonum Ecclesiasticorum in Ecclesia certis horis diu noctuque canuntur. eadè uocantur *Officium Ecclesiasticum*, quia Ecclesiasticorum munus est illas recitare.

Hæretici igitur huius temporis hanc formam reiciunt tamquam inutilem, sed ratione nulla; solo Ecclesiæ Romanæ odio, & cæco furore concitati. Idem olim fecerunt Waldenses, dicti Pauperes de Lugduno, teste Aenea Siluio de Orig. Bohemorum c. 35. & Wiclef, teste Thoma Waldensi tomo 3. cap. 21.

Sed fide tenendum est, hanc formam precandi esse piam & salutarem, ac proinde in Ecclesia retinendam. Probatum primò, Quia iam inde ab exordio Ecclesiæ semper fuit aliqua publica precandi & laudandi Deum forma, quæ etsi non fuerit ita completa & in ordinem digesta, vt posterioribus sæculis; tamen seruabat eandem ferè temporum distinctionem, & constabat iisdem partibus principalibus. Clemens lib. 8. constit. Apostolicarum c. 34. inter traditiones Apostolicas, Episcopo & Clero seruandas, refert hanc: *Precationes facite mane, hora tertia, ac sexta, & nona, & uespere, atque ad galli cantum. Mane gratias agentes, quod illuminari nos, nocte sublata & reddita die. Tertia, quod eà hora Pilatus iudicium aduersus Dominum pronuntiauerit. Sexta, quod eà hora in crucem actus sit. Nona, quod tum omnia mota & tremefacta sint, Domino crucifixo, quia horreuerit audaciam impiorum Iudeorum, & contumeliam Domini ferre non possent. Uespere, quod noctem dederit ad requiescendum à diurnis laboribus. Ad galli cantum, quod eà hora nuntiet aduentum dicit ad faciendum opera lucis.* Vbi notanda ratio, quæ in singulis horis dicendis est spectanda, uide Franciscum Turrianum in hunc locum. Hieronymus epist. 27. *Mane, hora tertia, sexta, nona, uespere, noctis medio, per ordinem Psalmorum cantabant.* loquitur de Monasterio Paulæ. Cassianus lib. 2. & 3. de Institut. cœnobiorum multa habet de canonico psallendi modo per distinctas horas, ostenditque per totum Orientem & Occidentem in usu fuisse. Eiusdem consuetudinis meminit Basilius interrogat. 37. in regulis fusiùs disputatis. Beda in cap. 18. Luca, explicans quomodo oportet semper orare, sic ait: *Dicendum eum semper orare, qui canonicis horis quotidie iuxta ritum Ecclesiasticæ traditionis, psalmodijs precibusque consuetis Dominum rogare & laudare non desistit; & hoc esse, quod Psalmista dicebat, Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo.*

Secundò Probatum, Quia hæc forma precandi nihil continet quod non sit summè pium & salutarem. continet enim omnes Psalmos, quibus nihil potest esse diuinius, vt qui dictati sunt à Spiritu sancto, & contineant breuiter omnia Scripturæ mysteria per modum laudis, vt ait Dionysius lib. de Eccles. hierar. cap. 3. p. 3. Deinde, Selectissima quæque totius ueteris & noui Testamenti. Tertio, Selecta Patrum documenta. Quarto, Præcipua

V v 4 quæ-

41
Hora canonicæ.

Esse piam precandi formam.

Ratio singularum horarum ex D. Clemente.

42
Quid contineat Breuiarium.

Certam prouidentia mensuram adhibet Deus ad homines saluandos.

Reprobis.

quæque gesta Sanctorum. Quinto, Breues pre-
 cationes, quas Collectas vocant, quæ ferè à Summis
 Pontificibus compositæ fuere. Sexto, Hymnos
 aliquos à Patribus compositos. vnde meritò vo-
 catur *Brenuarium*, quia est compendium omnium
 prædictorum admirabile. Deinde non solum sin-
 gula per se pia & salutaria sunt; sed etiam tam ap-
 te inter se connexa, suisque temporibus & festis
 accommodata, vt magnam sua varietate legenti-
 bus animi voluptatem & spiritalem consolatio-
 nem adferant: vt vel hinc perspicere queat, singula-
 ri Spiritus sancti directione ita disposita fuisse.
 quod verum esse deprehender, qui singula attentè
 considerauerit.

43 Tertiò, Quia Ecclesia recitando horas canoni-
 cas, quodammodò semper orat, semper Deum
 laudat, semper memoriam diuinorum beneficio-
 rum celebrat, semper gratias agit; & sic implet
 monitum illud Domini Lucae 18. *Oportet semper
 orare, & nunquam deficere.* & Apost. 1. ad Thesi-
 sal. 5. *Sine intermissione orate.* & ad Ephes. 5. *Imple-
 mini Spiritu sancto, loquentes vobismetipsis in psal-
 mis, & hymnis, & canticis spiritualibus, cantantes
 & psallentes in cordibus vestris Domino, gratias
 agentes semper pro omnibus in nomine Domini Iesv
 Christi, Deo & Patri.* Sic etiam imitatur regium
 Prophetam, qui de se dicit Psal. 118. *Septies in die
 laudem dixi tibi. & Media nocte surgebam ad con-
 fiendum nomini tuo.*

Quo modo
 semper orat.

Quòd semper orat, & Deum laudet, patet, quia
 cum nox conset quatuor interuallis, quæ dicun-
 tur *vigilia*, & dies similiter quatuor partibus, seu
 horis sacris, quarum crebra mentio est in Scrip-
 turis; singula interualla suas preces habent: nam pro
 prima, secunda, & tertia vigilia noctis, sunt preces
 nocturnæ. hæ vel tribus partibus constant, quæ
 Nocturna dicuntur, vt in festis; (sicut enim quæ-
 que vigilia continet tres horas ciuiles, ita quod-
 que Nocturnum continet tres Psalmos & tres
 Lectiones; vt singulis horis singuli Psalmi & sin-
 gule Lectiones respondeant) vel vno tantum No-
 cturno, sed duodecim Psalmorum, & trium Le-
 ctionum, ita vt ferè tribus Nocturnis æquipol-
 leat; vt in festis & festis simplicibus. Pro quarta
 vigilia sunt Laudes matutinæ. Pro prima hora
 diei, quæ durat ab ortu solis vsque ad tertiam ex-
 clusiuè, sunt preces Primæ. Pro tertia, quæ durat à
 tertia vsque ad sextam exclusiuè, sunt preces Ter-
 tiæ. Pro sexta, quæ durat à sexta diei vsque ad no-
 nam, sunt preces Sextæ. Pro nona, sunt preces No-
 næ. Pro vespere appetente, sunt preces vesperti-
 næ. Pro initio noctis est Completorium. Non ta-
 men est necesse vt præcisè istis temporibus illæ
 preces dicantur: sufficit haberi respectum ad illa;
 & officium publicum, quantum commodè fieri
 potest, illis temporibus accommodari. ita enim
 passim nunc habet recepta consuetudo, quæ re-
 rum huiusmodi est moderatrix. melius tamen est
 hæc tempora præuenire in privato officio, quam
 vltius differre; vt passim Doctores notant. Imò
 si quis aduertat impedimentum occurrurum, præ-
 fertim voluntarium, tenetur præuenire. si non sit
 voluntarium, (vt si febrim hora decima antemer-
 ridiana expectes) quidam putant non esse necesse
 præuenire; quod ego puto satis probabile; modò,
 si impedimentum esset ante duodecimam no-
 ctis, prætermissa recites.

DVBITATIO IX.

Quinam ad preces canonicas obligentur,
 & quanta sit hæc obligatio.

R Espondeo & Dico Primò, Tantum tria ho- 44
 minum genera ad eas teneri, Clericos sacro-
 rum ordinum, Beneficiarios, & Religiosos ad cho-
 rum professos. Est communis sententia Docto-
 rum teste Nauarro, de horis canonicis cap. 7. n. 1.
 De Clericis sacrorum Ordinum probant Docto-
 res, Primò ex c. 1. de celebratione Missarum, vbi
 dicitur: *Presbyter mane, matutinali officio expleto,
 pensum seruituris sua canendo Primam, Tertiam,
 Sextam, Nonam, Vesperamque persoluat.* Verum
 hic solum agitur de presbytero; & quidem Paro-
 cho vel Rectore Ecclesiæ; vnde nihil probat de
 diacono vel subdiacono: præsertim cum obliga-
 tiones sint strictè interpretandæ.

Clericos
 sacrorum
 Ordinum
 teneri.

Secundò, Probant ex cap. 9. Si quis presbyter
 d. 92. Verum ibi non tantum agitur de Clericis
 ordinum sacrorum, sed etiam de aliis; nam loquitur
 de omnibus Clericis alicui Ecclesiæ deputatis, id
 est, qui habent beneficia in aliqua Ecclesia, ratione
 cuius ei debent seruire. Item loquitur de officio
 publico, quod fit in Ecclesia; iubetque a Clero de-
 poni eum, qui ad quotidianum officium psallendi,
 matutinus & vespertinus horis non conuenit.

Tertiò, Probari potest ex cap. Dolentes 9. de ce-
 leb. Missarum, vbi Innoc. III. cum Concilio gene-
 rali præcipit *Praelatis & minoribus Clericis in vir-
 tute sanctæ obedientiæ, vt diuinum officium, noctur-
 num pariter & diurnum, quantum eis dederit Deus,
 studiosè celebrent pariter & deuotè.* Sed hic non
 exprimitur qui sint illi minores Clerici; & Con-
 ciliū videtur loqui de officio publico.

Quartò, Probat ex antiqua & generali totius 45
 Ecclesiæ consuetudine, qua non solum presbyte-
 ri, sed etiam diaconi & subdiaconi censentur ad
 horas canonicas obligati. Itaque etiam nullus Can-
 on scriptus extat, quo hi obligentur, (vt insinuat
 Nauarrus supra;) tamen hæc consuetudo cum
 vim legis habeat, sufficit. & meritò hi obligantur,
 quia per ordinem sacrum accipiunt in Ecclesia
 statum, qui ad cultum & laudes diuinas celebra-
 das est institutus, vnde ratione status obligantur
 præ ceteris in genere. Ne autem in incertum fer-
 rentur, determinatæ sunt illæ laudes & preces in
 horis canonicis; & ita accedente consuetudine, in-
 uecta est obligatio. Neque liberantur hac obliga-
 tione ratione excommunicationis, suspensionis,
 interdicti, aut etiam realis degradationis; vt docet
 Nauarrus dicto cap. 7. nu. 17. & Siluester verbo
 Hora q. 3. quia par non est, vt ex delicto commo-
 dum referant, & soluantur vinculo obligationis
 præcedenus; præsertim cum recitatio horarum
 illi pœnæ non repugnet. Idem dicunt aliqui de
 damnatis ad tirēmes: sed puto vsum esse in con-
 trarium: tum quia satis habent afflictionis, dum
 vi in illo supplicio detinentur; tum quia animus
 raro talibus ad obsequendum est comparatus;
 tum quia id cederet in dedecus ordinis Ecclesia-
 stici; si in illa hominum colluue ostenderent
 suum statum.

Clerici verò minorum ordinum, ratione sui gra-
 dus ad horas canonicas non adstringuntur, quia
 nondum sortiti sunt statum inter Ecclesiæ mini-
 stros, obligantur.

46
 Clerici mi-
 nores ad
 quas preces
 obligantur.